Lietas arhīva Nr. CA-0047-21/5
ECLI:LV:KUAT:2021:0129.C69376319.13.S

**SPRIEDUMS**
**Latvijas Republikas vārdā**

Liepājā 2021.gada 29.janvārī

Kurzemes apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija šādā sastāvā: Liena Jansone, Astra Klaiše un Linda Vēbere izskatīja rakstveida procesā civillietu Saldus rajona Rubas pagasta zemnieku saimniecības "STRĒLNIEKI" prasībā pret Saldus rajona Jaunauces pagasta zemnieku saimniecību "Buciņi" par parāda un likumisko nokavējuma procentu piedziņu sakarā ar Saldus rajona Jaunauces pagasta zemnieku saimniecību "Buciņi" apelācijas sūdzību par Kurzemes rajona tiesas 2020.gada 22.aprīļa spriedumu.

**Aprakstošā daļa**

[1] Saldus rajona Rubas pagasta zemnieku saimniecības "STRĒLNIEKI", pamatojoties uz Civillikuma 1401., 1402., 1431., 1587., 1590., 1651., 1652., 1757., 1765., 2002. un 2004.pantu, 2019.gada 23.septembrī cēla tiesā prasību pret Saldus rajona Jaunauces pagasta zemnieku saimniecību "Buciņi", lūdzot piedzīt parādu 3645,22 EUR, likumiskos procentus par laika periodu no 2014.gada 2.septembra līdz 2019.gada 19.septembrim 1472,47 EUR un tiesāšanās izdevumus, kā arī noteikt prasītājai tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei saņemt likumiskos 8 % gadā no piedzītās pamatparāda summas.

Prasība pamatota ar šādiem apstākļiem.

[1.1] Prasītāja pārdeva atbildētājai dīzeļdegvielu, ko apliecina 2014.gada 31.augusta pavadzīme par summu 6128,87 EUR, samaksas termiņš norādīts 2014.gada 2.septembris.

[1.2] Atbildētāja ir norēķinājusies tikai daļēji, proti, samaksājusi 2483,65 EUR, līdz ar to no atbildētājas ir piedzenama nesamaksātā summa 3645,22 EUR.

[1.3] Tā kā atbildētāja apmaksu nav veikusi, par maksājuma termiņa kavējumu aprēķināti likumiskie procenti par laika periodu no 2014.gada 2.septembra līdz 2019.gada 19.septembrim 1472,47 EUR.

[2] Atbildētāja iesniegusi paskaidrojumus par celto prasību, kuros norāda, ka prasību neatzīst. Atbildētāja atsaucas uz Komerclikuma 406.pantā paredzētā noilguma iestāšanos, kas ir pamats prasības noraidīšanai.

[3] Prasītāja atsauksmē uz atbildētājas paskaidrojumiem norāda, ka minētie iebildumi ir nepamatoti, jo noilgums tika pārtraukts ar 2017.gada 1.janvāra un 2018.gada 22.novembra savstarpējo norēķinu salīdzināšanas aktiem.

[4] Ar Kurzemes rajona tiesas 2020.gada 22.aprīļa spriedumu prasība ir apmierināta pilnībā.

No atbildētājas prasītājas labā piedzīts parāds 3645,22 EUR, likumiskie nokavējuma procenti par laiku no 2014.gada 2.septembra līdz 2019.gada 19.septembrim 1472,47 EUR, valsts nodeva 439,35 EUR un ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 3,20 EUR.

Prasītājai noteiktas tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei saņemt likumiskos 8 % gadā no pamatparāda summas.

Spriedumā norādīti šādi motīvi.

[4.1] Prasītāja atbildētājai 2014.gada 31.augustā izrakstījusi degvielas pavadzīmi Nr. STD 0631 par summu 6128,87 EUR, ar apmaksas termiņu līdz 2014.gada 2.septembrim.

Atbildētājas pārstāvis /pers. D/ preci pieņēmis bez iebildumiem, ko apliecina pārstāvja paraksts uz pavadzīmes.

[4.2] Saskaņā ar 2017.gada 1.janvāra aktu par norēķinu savstarpējo salīdzināšanu prasītājas pārstāvis /pers. E/ ir salīdzinājis savstarpējos norēķinus ar atbildētāju no 2016.gada 1.janvāra līdz 2016.gada 31.decembrim un konstatējuši atlikumu uz 2017.gada 1.janvāri, proti, atbildētājas parādu 3645,22 EUR.

Aktu parakstījis tikai prasītājas pārstāvis.

2017.gada 30.janvārī akts e-pasta sūtījumā nosūtīts atbildētājas grāmatvedei /pers. F/ pēc viņas lūguma.

[4.3] Saskaņā ar 2018.gada 22.novembra aktu par norēķinu savstarpējo salīdzināšanu prasītājas pārstāvis /pers. E/ un atbildētājas grāmatvede /pers. F/ salīdzinājuši savstarpējos norēķinus par laiku no 2018.gada 1.janvāra līdz 2018.gada 31.oktobrim un konstatējuši atbildētājas parādu 3645,22 EUR.

[4.4] No atbildētājas Uzņēmumu reģistram iesniegtajiem gada pārskatiem par 2016. – 2018.gadu redzams, ka tos atbildētājas vārdā izgatavojusi /pers. F/, kas līdz 2019.gada 21.martam veikusi darba pienākumus SIA "ILL BIROJS".

Minētais uzņēmums no 2016.gada 1.janvāra līdz 2018.gada 31.decembrim sniedza atbildētājai grāmatvedības pakalpojumus.

[4.5] Lietā nav strīda par to, ka puses tiesīgi noslēgušas līgumu un vienojušās par līguma nosacījumiem. Prasītāja savas saistības izpildījusi, bet atbildētāja pasūtījumu pieņēmusi, taču saistības nav izpildījusi – par saņemto preci nav samaksājusi. Ziņas par parāda samaksu tiesā nav iesniegtas.

Līdz ar to atbildētājai ir pienākums izpildīt savas saistības – samaksāt par saņemto preci.

[4.6] Pamatojoties uz Civillikuma 1652.panta pirmās daļas 3.punktu, 1759., 1757.pantu un 1765.panta otro daļu, no atbildētājas prasītājas labā par samaksas termiņa nokavējumu piedzenami likumiskie nokavējuma procenti 1472,47 EUR.

[4.7] Prasītāja 2017.gada 30.janvārī un 2018.gada 22.novembrī nosūtījusi atbildētājai aktus par norēķinu savstarpēju salīdzināšanu, kuros norādīts parāds un atbildētājas iebildumi nav saņemti. Aktus saņēmusi grāmatvede /pers. F/, to nosūtīšanas pārtrauc noilguma tecējumu un noilgums prasības celšanai nav iestājies.

Šāda kārtība attiecībā uz norēķinu salīdzināšanu atbilst vispārējai darījumu praksei grāmatvedības jomā, kad norēķinus kontrolē un salīdzina

tieši grāmatvedis, līdz ar ko prasītājai bija pamats uzskatīt, ka tā pienācīgā kārtā atgādinājusi atbildētājai par parādu, kura, savukārt, līdz pat lietas izskatīšanai tiesā nav cēlusi nekādus pamatotus iebildumus ne pret prasītājas izpildīto saistību, ne pret parāda apmēru.

[5] Par Kurzemes rajona tiesas 2020.gada 22.aprīļa spriedumu atbildētāja iesniegusi apelācijas sūdzību, lūdzot prasību noraidīt un piedzīt no prasītājas visus tiesas izdevumus.

Apelācijas sūdzībā norādīti šādi argumenti.

[5.1] Tiesa nepamatoti konstatējusi prasījuma tiesību noilguma termiņa tecējuma pārtraukumu. Pavadzīmē norādīto saistību izpildes termiņš bija noteikts 2014.gada 2.septembris. Līdz 2017.gada 2.septembrim prasītāja nav veikusi nekādas darbības, lai atgūtu parādu un pārtrauktu noilgumu.

[5.2] Saskaņā ar tiesu praksē atzīto kreditora atgādinājums par parādu parādniekam pārtrauc noilgumu, taču tam ir jābūt paziņotam individuāli un personiski parādniekam.

Tiesa noilguma tecējuma pārtraukumu konstatējusi ar 2017.gada 1.janvāra u n 2018.gada 22.novembra aktiem par norēķinu savstarpējo salīdzināšanu, taču 2017.gada 1.janvāra akts par atbildētājas parādu prasītājai parakstīts tikai no prasītājas puses un nosūtīts grāmatvedei.

Kopš saimniecības nodibināšanas atbildētāja nav pilnvarojusi nevienu fizisku vai juridisku personu veikt komunikāciju ar trešajām personām un tās vārdā sagatavot līgumus, vienošanās, aktus, tai skaitā, tos parakstīt, nosūtīt vai nodot saviem sadarbības partneriem, kreditoriem un debitoriem.

[5.3] 2017.gada 1.janvāra akts parakstīts tikai no prasītājas puses un prasītāja nav pierādījusi, ka tas likumā noteiktā kārtībā paziņots atbildētājai un ir tai saistošs. 2018.gada 1.novembra aktu atbildētāja vai atbildētājas pilnvarotas personas nav saņēmušas. Abu aktu nosūtīšana trešajai personai, nevar liecināt par atbildētājas pienākumu uzskatīt tos par saistošiem. Atbildētāja tos nav saņēmusi un nav varējusi celt par tiem iebildumus.

[5.4] Nav nozīmes tiesas konstatētajam, ka atbildētājas pārskatus no 2016.gada līdz 2018.gadam sagatavojusi grāmatvede /pers. F/, jo tos paraksta un apliecina tikai un vienīgi zemnieku saimniecības īpašnieks /pers. D/.

Arī tam faktam, ka /pers. F/ līdz 2019.gada 21.martam veikusi darba pienākumus SIA "ILL BIROJS", nav nozīmes lietas izspriešanā, jo atbildētāja pati veic savas grāmatvedības uzskaiti, bet saņem grāmatvedības konsultācijas no firmām SIA "Aktīvs KV", SIA "ILL BIROJS" un SIA "Agande".

[5.5] No lietā iesniegtajiem atbildētājas Valsts ieņēmumu dienestā reģistrēto darbinieku sarakstiem izriet, ka noteiktajā periodā darbiniece /pers. F/ nav reģistrēta. Līdz ar to nevar uzskatīt, ka aktu nosūtīšana /pers. F/, kas nav atbildētājas darbiniece, pārtrauc Komerclikuma 406.pantā noteikto trīs gadu noilgumu.

[6] Prasītāja paskaidrojumos par apelācijas sūdzību, līdz to kā nepamatotu noraidīt. Atbildētājas apgalvojums, ka pati kārto saimniecības grāmatvedību neatbilst lietā iesniegtajiem pierādījumiem, jo no atbildētājas 2016., 2017., 2018.gada pārskatiem redzams, ka tos sagatavojusi un iesniegusi uzņēmuma grāmatvede /pers. F/. No Lursoft datubāzes izdrukām redzams, ka atbildētājas gada pārskatos no 2016.gada līdz 2019.gadam kā persona, kas kārto grāmatvedības uzskaiti, norādīts "ārpakalpojuma grāmatvedis" "ILL BIROJS SIA". Arī atbildētājas 2016.gada līdz 2018.gada bilances iesniegusi /pers. F/. No apelācijas sūdzības nav saprotams, kāda ir atšķirība starp grāmatvedi, ar kuru noslēgts darba līgums, un ārpakalpojumu grāmatvedi.

[7] Ar Kurzemes apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2020.gada 24.jūlija spriedumu prasība ir apmierināta.

[8] Ar Senāta 2020.gada 24.novembra spriedumu Kurzemes apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2020.gada 24.jūlija spriedums atcelts un lieta nodota jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā.

[9] Saskaņā ar Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likuma 10.pantu, civillietas izskatīšana noteikta rakstveida procesā, informējot par to lietas dalībniekus un nosakot termiņu papildu paskaidrojumu vai citu procesuālo lūgumu iesniegšanai.

Pēc tiesas paziņojuma par lietas izskatīšanu rakstveida procesā puses tiesas noteiktā termiņā papildu paskaidrojumus nav iesniegušas.

**Motīvu daļa**

[10] Novērtējot lietā esošos pierādījumus, lietas dalībnieku paskaidrojumus un apelācijas sūdzības motīvus, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka prasība ir noraidāma pilnībā.

Civilprocesa likuma 430.panta trešā daļa paredz, ka fakti, kas konstatēti pirmās instances tiesā, apelācijas instances tiesā nav jāpārbauda, ja tie nav apstrīdēti apelācijas sūdzībā.

Izvērtējot apelācijas sūdzību, tiesas kolēģija konstatē, ka starp pusēm nav strīda par šādiem faktiem:

[10.1] 2014.gada 31.augustā prasītāja piegādājusi un izsniegusi atbildētājai preci – dīzeļdegvielu par kopējo summu 6128,87 EUR;

[10.2] Samaksas termiņš par izsniegto preci ir noteikts 2014.gada 2.septembris;

[10.3] Atbildētāja preci ir pieņēmusi un veikusi tās daļēju apmaksu, samaksājot prasītājai 2483,65 EUR.

[11] Atbildētāja neapstrīd saistību pēc būtības, bet norāda uz to, ka prasība ir celta pēc Komerclikumā noteiktā trīs gadu noilguma termiņa notecējuma.

Ievērojot, ka atbildētāja ir izlietojusi savas tiesības atsaukties uz noilguma termiņa notecējumu, kā arī to, ka noilgums ir patstāvīgs pamats prasības noraidīšanai, izšķirot konkrēto strīdu, primāri ir pārbaudāms, vai prasītājas celtajai prasībai ir iestājies noilgums.

[11.1] Apelācijas instances tiesai, izspriežot lietu no jauna sakarā ar tās pirmā sprieduma atcelšanu kasācijas kārtībā, ir saistoši kasācijas instances tiesas norādījumi:

- likuma tulkojums, kas izteikts kasācijas instances tiesas spriedumā, ir obligāts tiesai, kas izskata šo lietu no jauna (sk. *Civilprocesa likuma 476.panta pirmo daļu*);

- lieta jāizspriež tikai tādā tvērumā un uz to faktisko lietas apstākļu pamata, no kuriem Senāts, ievērojot lietas izskatīšanas robežas kasācijas instancē bija vadījies savā pirmajā spriedumā un kuras robežās kasācijas instances tiesa arī noteikusi attiecīgajai zemākai instancei lietu izspriest no jauna. Respektīvi, pat gadījumā, ja apelācijas instances tiesas spriedums tiek atcelts pilnībā materiālo tiesību normas pārkāpuma dēļ, visas agrākās procesuālās darbības un viss pierādīšanas materiāls paliek spēkā (ja Senāts šo materiālu nav „diskreditējis"), t.i., otrajai instancei jāizspriež lieta no jauna pēc būtības, ņemot vērā kasācijas instances tiesas norādījumus par materiālo tiesību normu pareizu piemērošanu un rīkojoties pēc šiem norādījumiem. Savukārt, ja spriedums atcelts procesuālo tiesību normu pārkāpuma dēļ, tad, izpildot kasācijas instances tiesas norādījumus, jāveic attiecīgās procesuālās darbības, kas tika atzītas par kasācijas iemeslu *(sk. sal. Bukovskis V. Civīlprocesa mācības grāmata. Rīga. Autora izdevums, 1933, 475.,476.lpp.).*

[11.2] Kā norādījis Senāts 2020.gada 24.novembra spriedumā, izskatot šo lietu kasācijas kārtībā, uz pušu strīdu ir attiecināmi Komerclikuma noteikumi. Kreditora atgādinājumam, lai tas izraisītu no Civillikuma 1905.panta izrietošās tiesiskās sekas, ir jābūt paziņotam individuāli un personiski parādniekam, un tajā jābūt nepārprotami paustai kreditora gribai prasīt konkrētas saistības izpildi. Savukārt, tiesību subjekts, kas ir tiesīgs pārstāvēt zemnieku saimniecību tiesiskajās attiecībās ar trešajām personām ir zemnieku saimniecības īpašnieks. Lai gan zemnieku saimniecības pārstāvību attiecībās ar trešajām personām var īstenot arī citas personas, tam ir nepieciešams atbilstošs tiesisks pamats, piemēram, zemnieku saimniecības īpašnieka dots pilnvarojums.

[11.3] Atbilstoši Komerclikuma 3.panta otrajai daļai, komercdarbībai Civillikuma noteikumi piemērojami tiktāl, ciktāl šajā likumā vai citos komercdarbību regulējošos likumos nav noteikts citādi.

Komerclikuma 406.panta formulējums dod pamatu konstatējumam, ka tajā paredzēts vienīgi noilguma tā sauktais speciālais (saīsinātais) trīs gadu termiņš komercdarījumiem, taču šā termiņa aprēķināšanas noteikumu regulējums iztrūkst.

To ievērojot, attiecībā uz tiem tiesību jautājumiem, kuri nav noregulēti speciālajā tiesību normā, ir piemērojamas Civillikuma desmitās nodaļas astotās apakšnodaļas normas, kas regulē noilguma institūtu civiltiesībās.

Atbilstoši Civillikuma 1896.pantā noteiktajam, *noilgums sāk tecēt ar to dienu, kurā prasījums ir tā nodibināts, ka pret parādnieku, kas nav izpildījis savu pienākumu, nekavējoties var celt prasību, kaut arī tomēr vēl nebūtu ne parādnieks liedzies izpildīt, ne arī kreditors viņam to atgādinājis. Saskaņā ar to noilguma tecējuma iesākumam vajadzīgs: nosacītiem prasījumiem - lai nosacījums jau būtu noskaidrojies, bet terminētiem prasījumiem - lai termiņš jau būtu notecējis.*

Kā redzams no 2014.gada 31.augusta pavadzīmes STD 0631 (*lietas 7.lapa*), samaksas par piegādāto preci (dīzeļdegvielu) samaksas termiņš ir noteikts 2014.gada 2.septembris. Līdz ar to secināms, ka Komerclikumā noteiktais trīs gadu noilguma termiņš prasībai, kas pamatota ar pušu strīdu par parāda piedziņu, ir rēķināms no 2014.gada 3.septembra. Secīgi prasītājai savas kreditora tiesības bija jāizlieto līdz 2017.gada 3.septembrim.

[11.4] Vienlaikus tiesas kolēģija ņem vērā, ka Komerclikuma 406.panta speciālai tiesību normai, izšķirot konkrēto strīdu, priekšroka dodama vienīgi attiecībā uz noilguma termiņu (trīs gadi), kas atšķiras no vispārējā tiesību normā – Civillikuma 1895.pantā paredzētā (desmit gadi), bet jautājumā, kas skar noilguma termiņa noteikšanu, Komerclikuma 406.panta normai prioritāra piemērojamība nevar tikt piešķirta tādēļ, ka tā minēto jautājumu neregulē, t.i., nesatur noteikumus, kuri papildina vai ierobežo vispārējās tiesību normas (Civillikuma 1902.-1906.pants).

Tādējādi, ņemot vērā, ka atbildētāja izmantojusi savas tiesības atsaukties uz noilguma termiņa notecējumu, bet prasītāja atsaukusies uz apstākļiem, kas pārtrauc noilgumu, ir izvērtējami apstākļi, kas atbilstoši vispārējās tiesību normās paredzētajam regulējumam var iespaidot noilguma iestāšanās fakta nodibināšanu.

[12] Kā atzīts tiesību doktrīnā, skaidrojot Civillikuma 1902.pantā definētā jēdziena „noilguma pārtraukums" būtību, noilguma pārtraukums [..] nozīmē to, ka ar pārtraukuma brīdi sāk tecēt jauns noilguma termiņš. Noilguma pārtraukuma sekas attiecas arī uz citiem Civillikuma 1905. un 1906.pantā norādītajiem gadījumiem (sk. *Latvijas Republikas Civillikuma komentāri. Ceturtā daļa. Saistību tiesības. Autoru kolektīvs prof. K.Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcijā. Rīga: Mans Īpašums, 1998, 362.lpp.; K.Torgāns. Saistību tiesības. I daļa. Mācību grāmata.Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2006, 282.-283.lpp.; E. Grīvnieks. Civiltiesiskais noilgums. Jurista Vārds. 13.09.2016./Nr.37 (940)*).

Ņemot vērā minētās atziņas, secināms, ka ne visos gadījumos, kad palaists garām likumā paredzētais termiņš, kurā ieinteresētajai personai iespējams tiesā panākt savu tiesību aizsākuma novēršanu vai to atzīšanu, noilgums iestājas automātiski, ja šī persona var pierādīt apstākļus, kas, piemēram, pārtrauc noilgumu un tādējādi ietekmē noilguma termiņa noteikšanu.

[12.1] Izvērtējot prasītājas argumentus, ka noilguma termiņš atbilstoši Civillikuma 1905.pantā noteiktajam ir ticis pārtraukts, tiesas kolēģija ņem vērā, ka tie pamatoti ar diviem rakstveida pierādījumiem:

- 2017.gada 30.janvāra , kas sniegusi atbildētājai grāmatvedības pakalpojumus, nosūtīto aktu par norēķinu savstarpējo salīdzināšanu, kuru no atbildētājas puses neviena persona nav parakstījusi;

- 2018.gada 22.novembra aktu par norēķinu savstarpējo salīdzināšanu, kuru parakstījuši prasītājas pārstāvis un atbildētājas grāmatvede /pers. F/.

Abos salīdzināšanas aktos ir norādīts, ka atbildētājas parāds prasītājai ir 3645,22 EUR.

[12.2] Atbilstoši Civillikuma 1905.pantam atgādinājums parādniekam pārtrauc noilgumu.

Noilguma institūts civiltiesībās veidots ar mērķi novērst nenoteiktību mantiskajās attiecībās, radīt skaidrību tad, ja kāda persona ilgstoši neīsteno savas tiesības vai neprasa novērst iespējamo strīdu par tām. (sk. *K. Torgāns. Saistību tiesības. I daļa. Mācību grāmata. – Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2006, 276.-278.lpp*).

Senāts atzinis, ka kreditora atgādinājumam, lai tas būtu ielasāms Civillikuma 1905.pantā, ir jābūt paziņotam individuāli un personiski parādniekam, un tajā jābūt nepārprotami paustai kreditora gribai prasīt konkrētas saistības izpildi (sk. *Senāta 2017. gada 16. oktobra sprieduma lietā Nr. SKC-369/2017 (C30425814) 7.4.punktu, 2017.gada 4.jūlija spriedumu lietā Nr.SKC-248/2017 (C20229814) 7.punktu*).

Bez tam judikatūrā, skaidrojot kreditora atgādinājumu kā darījumam līdzīgu darbību kontekstā ar Civillikuma 1537.pantu un tajā inkorporētajiem Eiropā atzītiem līgumtiesību principiem jautājumā par paziņojuma spēkā stāšanos, norādīts, ka paziņojums par akceptu vai jebkura cita gribas izpausme tiek uzskatīta par adresāta saņemtu, kad tā darīta zināma darījuma dalībniekam mutiski vai nogādāta jebkurā veidā viņam personīgi uz viņa uzņēmumu vai arī, ja viņam nav uzņēmuma vai pasta adreses – viņa pastāvīgajā dzīvesvietā. Tādējādi paziņojums, kurā pausta darījuma viena dalībnieka griba (t.sk. kreditora atgādinājums), stājas spēkā brīdī, kad tas nokļuvis adresāta varas sfērā, proti, nogādāts, piemēram, viņa dzīvoklī, biroja telpās, mājas pastkastītē, elektroniskā pastkastītē u.c. (sk. *Senāta 2020.gada 3.decembra spriedumu lietā SKC- 12/2020 (C10080016)*).

[12.2.1] Saskaņā ar likuma „Par individuālo (ģimenes) uzņēmumu un zemnieka vai zvejnieka saimniecību" 5.pantā noteikto, zemnieku saimniecību kā tiesību subjektu ir tiesīgs pārstāvēt tās īpašnieks. Zemnieku saimniecības īpašnieks var pārvaldīt savu uzņēmumu ar pārvaldnieka vai koleģiālās pārvaldes institūcijas starpniecību. Tādā gadījumā pilnvarojums īpašnieka vārdā rīkoties ar uzņēmuma mantu un pārstāvēt īpašnieku tiek fiksēts uzņēmuma statūtos vai nolikumā. Ja uzņēmums nepieņem statūtus vai neizstrādā nolikumu, uzņēmuma pārvaldnieka pilnvarojums uzņēmuma īpašnieka vārdā rīkoties ar uzņēmuma mantu un pārstāvēt uzņēmuma īpašnieku tiek fiksēts uzņēmuma īpašnieka un pārvaldnieka darba līgumā.

Tādējādi zemnieku saimniecību pārstāvēt tiesiskajās attiecībās ar trešajām personām var īstenot arī citas personas tām dotā pilnvarojuma ietvaros. Savukārt, šāds pilnvarojums var būt fiksēts uzņēmuma statūtos vai nolikumā, ietverts darba līgumā vai atbilstoši vispārīgajām tiesību normām par pilnvarojumu (Civillikuma 2289.pants) atsevišķi noslēgta pilnvarojuma līgumā.

Kā izriet no lietas materiāliem, atbildētājas īpašnieks ir /pers. D/, kura pārstāvības tiesības Uzņēmumu reģistrā ir reģistrētas kopš atbildētājas dibināšanas brīža (*lietas 22.lapa*). Lietā nav pierādījumi tam, ka /pers. D/ būtu pilnvarojis /pers. F/ vai kādu citu personu pārstāvēt (pilnvarojuma līguma ietvaros) atbildētāju tiesiskajās attiecības ar trešajām personām, tostarp, ar prasītāju.

Starp pusēm nav strīda par to, ka /pers. F/, kas ir sniegusi atbildētājai grāmatvedības pakalpojumus, nav bijusi atbildētājas darbiniece. Šo faktu apliecina gan Valsts ieņēmumu dienesta Elektroniskās deklarēšanas sistēmā ietvertā informācija, no kuras redzams, ka laika posmā no 2018.gada 1.janvāra līdz 2018.gada 31.decembrim atbildētājai ir bijuši tikai divi darbinieki, no kuriem neviens nav /pers. F/ (*lietas 33.-45.lapa*), gan SIA "ILL

BIROJS" atbilde uz tiesas pieprasījumu, kurā norādīts, ka /pers. F/ līdz 2019.gada 21.martam ir bijusi SIA "ILL BIROJS" darbiniece (*lietas 60.lapa*). Līdz ar to /pers. F/ pilnvarojums pārstāvēt atbildētāju tiesiskajās attiecībās ar prasītāju nevar būt ietverts arī atbildētājas un /pers. F/ savstarpēji noslēgtā darba līguma ietvaros.

Līdz ar to lietā nav konstatējami apstākļi tam, ka /pers. F/ būtu bijusi tiesīga attiecībās ar prasītāju paust atbildētājas juridiski nozīmīgu gribu. Secīgi arī jebkāda veida informācijas, tostarp atgādinājuma par atbildētājas saistību izpildi, paziņošana /pers. F/ nevar tikt uzskatīta par individuāli un personiski paziņotu atbildētājai.

[12.2.2] Bez tam, kā redzams no Uzņēmumu reģistrā ietvertās informācijas (*lietas 22.lapa*), atbildētājas juridiskā adrese ir /adrese/, "/nosaukums/

Prasītāja salīdzināšanās aktus ir nosūtījusi uz elektroniskā pasta adresi /elektroniskā pasta adrese/. No lietas materiāliem nav konstatējams, ka atbildētāja šādu pasta adresi jebkad būtu norādījusi kā savu kontaktinformāciju saziņai. Bez tam no šajā elektroniskā pasta adresē ietvertā organizācijas domēna (illbirojs) ir secināms, ka šī elektroniskā pasta lietotāja ir bijusi organizācija, kas sniegusi atbildētājai grāmatvedības pakalpojumus – SIA "ILL BIROJS", nevis atbildētāja.

Līdz ar to arī jebkāda veida prasītājas nosūtīts paziņojums uz šo elektroniskā pasta adresi, neatkarīgi no tā, vai to kāds ir saņēmis, nav pamats secinājumam, ka tas atbildētājai ir paziņots pienācīgā kārtā jeb nogādāts atbildētājas "varas sfērā".

[12.2.3] Turklāt, izvērtējot Akta par norēķinu savstarpējo salīdzināšanu saturu, tā atbilstību kreditora paustai gribai prasīt konkrētas saistības izpildi, tiesas kolēģija ņem vērā, ka ar vārdu „atgādinājums" vispārpieņemtā nozīmē saprot „aizrādījumu, kas liek atcerēties, ievērot (piemēram, termiņu kādai saistībai) vai izdarīt (ko)" (*Latviešu literārās valodas vārdnīca. Pieejams: http//tezaurs.lv/atgādinājums*).

Līdz ar to, lai būtu pamats atsaukties uz noilguma pārtraukumu Civillikuma 1905. panta izpratnē, kreditoram aktīvi jārīkojas, veicot tādas darbības, kas liecina, ka viņš attiecīgajā tiesību normā noteiktā noilguma laikā paziņojis parādniekam savu gribu saņemt pārkāptas, taču starp pusēm joprojām pastāvošas, saistības izpildījumu.

Aktu par savstarpējo norēķinu salīdzināšanu izgatavošanas nepieciešamību nosaka normatīvie akti, konkrēti, likuma "Par grāmatvedību" 11.pants un Ministru kabineta 2003.gada 21.oktobra noteikumu Nr.585 "Noteikumi par grāmatvedības organizēšanu un kārtošanu" 48.punkts. Šie normatīvie akti paredz formālu prasījumu un saistību summu salīdzināšanu neatkarīgi no tā, vai par šo saistību izpildi starp attiecīgajām pusēm pastāv strīds vai nē.

Kā izriet no lietā iesniegto salīdzināšanas aktu satura (*lietas 8. un 30.lapa*), tajos atbilstoši normatīvo aktu prasībām atkārtoti tiek apliecināts pusēm jau līdz šī akta sastādīšanai zināmais fakts par saistības pastāvēšanu, taču no tiem nav konstatējama ne prasītājas griba saņemt šīs saistības izpildījumu, ne atbildētājas apliecinājums tam, ka tā atzīst savu pienākumu šo saistību izpildīt. Faktiski ar salīdzināšanās aktu tiek turpināts starp pusēm jau pastāvošais tiesiskais stāvoklis, kāds tas ir bijis noilguma termiņa tecējuma sākumā, kad prasītājai ir tiesības prasīt saistības izpildi, bet atbildētāja vēl nav liegusies to izpildīt.

Šādos apstākļos tiesas kolēģija atzīst, ka lietā iesniegtie akti par savstarpējo salīdzināšanos pēc to satura nav atzīstami par prasītājas atgādinājumu atbildētājai Civillikuma 1905.panta izpratnē.

[12.3] Līdz ar to, ņemot vērā sprieduma 12.2.1. – 12.2.3.punktā norādītos argumentus, tiesas kolēģija atzīst, ka prasītāja nav pierādījusi faktu, ka noilguma tecējuma laikā – no 2014.gada 3.septembra līdz 2017.gada 3.septembrim - tā ir individuāli un personiski paziņojusi atbildētājai par savu vēlmi saņemt prasībā norādītās saistības izpildījumu. Līdz ar to par nepamatotu ir atzīstams pirmās instances tiesas atzinums, ka prasītāja ar Aktu par norēķinu savstarpējo salīdzināšanu nosūtīšanu atbildētājai ir pārtraukusi noilguma tecējumu.

Tā kā prasītāja prasību ir cēlusi 2019.gada 23.septembrī, tad ir atzīstams, ka šādai no pirkuma līguma izrietošai prasībai ir iestājies noilgums.

Kā norādīts Senāta 2010.gada 21.aprīļa spriedumā (sk. *lieta Nr.SKC-100/2010 (C30399105)*), ja izskatot lietu pēc būtības, tiesa konstatē, ka ir iestājies civiltiesību normās noteiktais noilgums, tad tai jāpārbauda vienīgi jautājums par noilguma apturēšanu vai pārtraukšanu, bet nav jāskaidro faktiskie apstākļi un jāvērtē pierādījumi, jo noilgums ir patstāvīgs pamats prasības noraidīšanai.

Līdz ar to tiesas kolēģija atzīst, ka celtā prasība ir noraidāma, jo saistība izbeigusies sakarā ar noilgumu un prasījuma tiesību neesību, kas ir pietiekams, patstāvīgs pamats prasības noraidīšanai un spriedumā netiek dots vērtējums citiem prasībā norādītajiem apstākļiem un netiek vērtēti citi iesniegtie pierādījumi.

[13] Ar spriedumu jāizlemj tiesas izdevumu atlīdzināšanas jautājumi.

Civilprocesa likuma 41.panta pirmā daļa nosaka, ka pusei, kuras labā taisīts spriedums, tiesa piespriež no otras puses visus tās samaksātos tiesas izdevumus. Tā kā prasība ir noraidāma, tiesas izdevumi piedzenami no prasītājas atbildētājas labā.

[13.1] No lietas materiāliem redzams, ka atbildētāja samaksājusi valsts nodevu par apelācijas sūdzības iesniegšanu 439,35 EUR (*lietas 5.lapa*) un ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 6,44 EUR (*lietas 6.lapa*), līdz ar to tie piedzenami no prasītājas.

[13.2] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 42.panta otro daļu no prasītājas valsts labā piedzenami nesamaksātie ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi par tiesas pavēstu un citu tiesas dokumentu nosūtīšanu 1,73 EUR.

[14] Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 204.[1] pantu tiesas kolēģija atzīst, ka ir nosakāms termiņš sprieduma labprātīgai izpildei 10 dienas.

**Rezolutīvā daļa**

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 8., 97., 193., 204.[1], 430., 432., 434.pantu, Civillietu tiesas kolēģija

**nosprieda**

Noraidīt Saldus rajona Rubas pagasta zemnieku saimniecības "STRĒLNIEKI" prasību pret Saldus rajona Jaunauces pagasta zemnieku saimniecību "Buciņi" par parāda un likumisko nokavējuma procentu piedziņu.

Piedzīt no Saldus rajona Rubas pagasta zemnieku saimniecības "STRĒLNIEKI", reģistrācijas Nr. /reģistrācijas numurs/, Saldus rajona Jaunauces pagasta zemnieku saimniecības "Buciņi", reģistrācijas Nr. /reģistrācijas numurs/, labā tiesas izdevumus: valsts nodevu 439,35 EUR (četri simti trīsdesmit deviņi *euro* un 35 centi) un ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 6,44 EUR (seši *euro* un 44 centi), nosakot, ka piedzītās naudas summas ieskaitāmas atbildētājas norēķinu kontā Nr. /numurs/

Piedzīt no Saldus rajona Rubas pagasta zemnieku saimniecības "STRĒLNIEKI", reģistrācijas Nr. /reģistrācijas numurs/, valsts labā ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 1,73 EUR (viens *euro* un 73 centi), nosakot, ka šī summa iemaksājama Tiesu administrācijai, NMR 90001672316, BIC kods TRELLV22 kontā Nr. LV51TREL2190458019000.

Noteikt prasītājam termiņu sprieduma labprātīgai izpildei 10 (desmit) dienas, skaitot no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Spriedumu var pārsūdzēt 30 dienu laikā Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departamentā, iesniedzot kasācijas sūdzību Kurzemes apgabaltiesā.

Spriedums sastādīts 2021.gada 29.janvārī.

| | |
|---|---|
| Tiesnese | L. Jansone |
| Tiesnese | A. Klaiše |
| Tiesnese | L. Vēbere |